

E. V ä ä r i
(Tartu)

LIIVI VERBISUFIKS (vokaal) + -tt-

Tänapäeva liivi keeles on 7 algupärast verbisufiksit, mis on erineva produktiivsusega. Neist viit on lähemalt käsitletud seni ilmunud artiklreis.¹ Suurema rühma moodustavad verbid, milles leidub peamiselt kausatiivsust väljendav liide -tt- ~ -t-. Järgnevas vaadeldakse neid verbe, milles vokaalile liitub -tt-. Põhimõtteliselt võib vokaali positsioonis olla ka diftong.

ärmättä 'armastada.

un ärmatg Tēdi un Taedd jemant un Taedd laepši'

(LK, 377) 'Ja armastagu Teid ja Teie naist ja Teie lapsi.'

Verb ärmättä leidub juhusliku tuletisena ühe liivlase kirjas. Tegemist on hälbimusega põhiverbist ärmastō, mis on germaani laen.

borättä 'müristada'.

Borät pr. borätob (lvSal murz) donnern, krachen,

dröhnen, brüllen (LDW, 10); länz,ie borättis pigä amä ie (LW, 26) 'Möödunud 861 müristas peasegu kogu 88'; pitki borättäB / sür,kabälâks / ku lasküB / sis,ka borättäB (KL) 'Pikne müristab. Suurtükiga kui lastakse, siis ka müristab'; borättimi um sie / ku pitki borättäB (Va) 'Müristamine on see, kui pikne müristab'.

¹ E. V ä ä r i : Frekventatiivse ning retsiprookse liitega verbid ja algupäraste liidetega adverbid liivi keeles. - Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised, 323. Tšid eesti filoloogia alal, IV, Tartu 1974, lk. 35-105; Liivi verbisufiksids -b- ja -g-. - Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised, 344. Fenno-ugristica, Труды по финно-угроведению, I, Tartu 1975, lk. 371-378; Liivi verbisufiks -iks-. Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised, 382. Fenno-ugristica, Труды по финно-угроведению, 2, Tartu 1976, lk. 67-89; Liivi verbisufiksids -nd- ja -z-. - Tartu Riikliku Ülikooli Toimetised, 517. Fenno-ugristica, Труды по финно-угроведению, 6, Tartu 1980, lk. 146-161.

Verb borättä (vrd. e. põratada, sm. porahtaa) on tuletatud onomatopoeetilisest tüvest pora- ~ pera-. Muutus p > b sõna alguses on onomatopoeetilistes verbides ootuspärane.

õvättä 'hoovata, voolata lasta'.

Õvat pr. õvatõb (uvat) strömen lassen, abzapfen (Birkenwasser) (LDW, 139); õvatab (KA) 'Hoovab'; evättä (LW, 52); veiz evättäB (Kl) 'Vesi voolab'.

Verb evättä on ühendatav eesti sõnaga uha (lii uhama 'suur auk teel'), vadja sõnaga uhava 'suur lomp' (registreeiritud Mati külast). Lähedane on ka soome hiuva 'aeglaselt juhtida'.²

globättä 'klõbistada, klõbiseda'.

Globät pr. globätõb (auch globInt pr. globIntõb) klappern, klopfen (LDW, 18); tül globättä läb lödidi (LW, 59) 'Tuul klõbistab aknalaudu'; väldistäz azä globättäB (LW, 59) 'Lahtiselt asi klõbiseb'; min gi azä globättäB (Kl) 'Mingi asi klõbiseb'.

Verb globättä (vrd. e. Kod klobättama 'ühekordset, äklist klõbinat tekitama') on tuletatud onomatopoeetilisest verbist kloppä 'kloppida'. Muutus k > g sõna alguses on ootuspärane.

golättä 'vuliseda'.

Golät pr. golätõb rauschen (LDW, 18); vez jüokšäb, golättä (LW, 60) 'Vesi jooksev vulisedes'; ku ve z jüokšäB/sie um golättäks (Va) 'Kui vesi jookseb, see on vulisemine'.

Verb golättä (vrd. e. kolatada, sm. kolata, koluttaa) on tuletatud onomatopoeetilisest tüvest kola-. Liivi keeles on sõna alguses toimunud muutus k > g.

imättä 'proovida'.

tüggät sürt ta jääd, minä koläb imättä, mis sääl um (LW, 72) 'Tooge suured tangid, ma püüan proovida, mis seal on'.

² L. K e t t u n e n , LW, lk. 52.

Verb imäit̄ä leidub haruldase kirjapanekuna Kettuse sõnaraamatus. Aluseks võib olla läänemeresoome tüvi *ihme (vrd. lv im, e ime, sm ihme). Lähedane verb on e Nõo imet-tämä 'imestama'.

imūt 'himustada'.

Imūt pr. imūtob lüstern sein (LDW, 21).

Verb imūt (vrd. vđj imotta, imottaq, sm. himottaa, vps himotada) leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus ning on tuletatud sõnast imū, mis on eesti laen liivi keeles.

istät 'istuma panna'.

Istät pr. istätob setzen (LDW, 23).

Verb istät leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus ning on tuletatud läänemeresoomelise tüvega sõnast istä 'istuda'. Keeletarvitus on tänapäeval istätä 'istuma panna, istutada'.

jeläit̄ä 'elustada, töötada'.

Jelät pr. jelätob leben; arbeiten; ulz j. verdienen; jelätob geflütert (LDW, 25); kis küqländ veib jelät-tä (LW, 87) 'Kes surnut võib ellu äratada'; sellii jelättini äb veļ vālda (Kl) 'Selline elustamine ei või olla'; jelät-tšB / ku v^olitš tieB (Va) 'Töötab [=liigub], kui õlut tehakse'.

Verb jelättä (vrd. e elatada, sm elättää) ei kuulu keeletarvitusse. Kirjapanekuis on sõna kasutatud jühuslikus tähenduses nagu sõna jellä 'elada, töötada, liikuda'. Verb jelättä on ilmselt eesti laen. Sõnatüvi on ka liivi keeles olemas (vrd. jel 'elumaja').

jovättä 'jahvatata'.

Jovät pr. jovätob mahlen lassen, mahlen (LDW, 27); perimiez jovättšp tulikkäl (LW, 92) 'Peremees jahvatab tuulikul'; jovätä (GLL, 250) 'Jahvatada'; jovättšB / siz ne jovättist s'edä (Kl) 'Jahvatab, siis nad jahvatasid seda'; jovättšb joudi / perimiez lešš jovättšm (Va) 'Jahvatab ja-hu, peremees läks jahvatama'.

Verb jovättä (vrd. e jahvata, sm jauhattaa, krjL dauhoda) on tuletatud genuiinsest tüvest *jauha- (vrd. lv jou 'jahu'. Muutus h > y on antud positsioonis reeglipärane.

jõttä 'jahutada'.

Jot pr. jotob (jat pr. jatob) abkühlen, kalt werden lassen (LDW, 26); alä jõt tubbä (LW, 93) 'Ära jahuta tuba'; ku midägäst um klieb / siz ne jöttäbäd (Kl) 'Kui midagi on keev, siis nad jahutavad'; siz um röz jöttämäst (Va) 'Siis tuleb natuke jahutada'.

Verb jõttä (vrd. e jahutada) on tuletatud läänemeresoome keelte lõunarühmas tuntud tagavokaalsest tüvest *jah-.

jürmättä 'uimaseks jääda, närbuda'.

Jürmatton pl jürmattond berauscht (LDW, 28); püdät kilmast jürmättänd (LW, 98) 'Puud on külmast närbunud'; jürmatob juopua; jürmatän juopunut (KA); püdättä jürmättänd (Kl) 'Puud on närbunud'; jürmättäB / um neka röz jëlät / neka nərbän (Va) 'Närbub, on nagu natuke elus, nagu närbunud'; järä jürmättän / järä nərbän (Va) 'Uimaseks jäänud, ära närbunud'.

Verb jürmättä kuulub keeletarvitusse, kuigi võidakse eksida tähenduses, nagu lauses siz um välde jürmat päl / püdättä jürmättänd (Kl) 'Siis on valge härmatis peal, puud on härmatanud'. Verbi jürmättä aluseks võib olla Kettuse poolt tuletatud tüvi *jürmahta- koos eL murdeis leiduva verbiga *jürmistämä. Seos sõnadega ürma ja ürmättä³ on kaheldav häälikuliste mittevastavuste tõttu, samuti on raske leida semantilisi seoseid (vrd. e Se hurmatama, hurmahutma 'vihaselt, pahaselt kätatama, (lühidalt) ütleva, hüütama').

kanät 'tervendada, parandada'.

Kanat pr. kanatub (lvSal) heilen (LDW, 31).

Verb kanät (vd. e. kannatada, sm kannattaa, KrjL kanada) on tuletatud soome-ugrilist päritolu põhiverbist kan-dä 'kanda', Salatsist registreeritud kanät leidub üksnes

³ L. K e t t u n e n , LW, lk. 98.

Sjögreni kirjapanekuis ning on ilmselt eksliku kirjakuju (ootuspärane vorm on kannat). Tänapäeval on keeletarvitus verb kāndāttā.

kazāttā 'kasvatada'.

Kazāt pr. kazātōb wachen lassen (LDW, 33); ilzē kazāttā (LW, 109) 'Üles kasvatada'; Kazātōb, nai kazātōb = on raskas (KA); un ukš kibdi pu ab voi jōvvo villo entš palō kazātō (EMÖ, 23) 'Ja kibe puu ei vdi head vilja enesel kasvatada'; ja kazatis tända entšōn pūogaks (UT, 245) 'Ja kasvatas teda enesele pojaks'; kazāttāb lapši (KL) 'Kasvatab lapsi'.

Verb kazāttā (vrd. e kasvatada, sm kasvattaa, krJL kazvattada, vps kasvatada, vdj kazvatta) on tuletatud soomeugrilise tüvega sõnast kazžā (< kasva-). Muutus -sv > zz-z on liivi keeles reeglipärane.

kāndāttā 'kannatada'.

Kāndat pr. kāndatōb (kāndat, lvSal kanat pr. kanatub) ertragen, dulden, aushalten, vertragen (LDW, 31); pēgih rousti āb veļ laulš kāndāttā (LW, 111) 'Paljud inimesed ei suuda leili kannatada'; kis lōpahndōk /t fanist kāndatōb (MEL, 22) 'Kes lõpuni kannatab'; Ku miez ūl min sōks nēgrō, sveda mina siel-ājal iz kāndatō (LF IV, 17) 'Et mees võiks minu üle naerda, seda ma sel ajal ei kannatanud'; minā āp kit mit ittēn / ku ma vāgā kāndāttāb (KL) 'Ma ei ütlen kellelegi, et ma väga kannatan'; ta nei jēh kāndāttāb entš lālamtō (Va) 'Ta nii palju kannatab oma raskust'.

Verb kāndāttā (vrd. e kannatada, sm kannattaa, vdj kannattā) on tuletatud genuinsest tüvest kantā-.

kēratā 'kirjutada; kirjata'.

Kērat pr. kēratōb (lvSal kirit pr. kiritub) schreiben (LDW, 35); kēratāt kārē (LW, 117) 'Kirjatud karp'; ku ma wehl wohlks wūind Tāddun mingi Iag bihbilist ulskehrat rahndakeel pāl (LK, 379) 'Et ma veel oleksin võinud Teile mingi osa piiblist välja kirjutada liivi keeles'; Ma sinān-

dab kūz,serkō,amad kūz kēratōd (~isumblōtōd) (VL, 342) 'Ma annan sulle kuus särki, kõik kuus kirjatud (välja ömmeldud)' kēratist ne ristōd (Kl) 'Kirjasid nõud'.

Verb kēratō (vrd. e kirjutada, sm kirjoittaa, krjL kirjuttaa, vdj tsirjotta) on tuletatud läänemeresoome tüvest *kirja- (vrd. lv kēra 'kiri').

kēzātō 'vihane olla, vihastuda, tigetseda'.

Kuzāt pr. kuzātōb zürnen, eifern (LDW, 56); algō m'ērjemā kēzātōG (LW, 120) 'Ärgu mereema vihastugu'; ta kēzātiz nel,ku (Kl) 'Ta vihastus nii'.

Verb kēzātō on tuletatud liivi keeles ja eesti murdes leiduvast onomatopoeetilisest päritolu sõnast kēzā 'viha, tigungus'.

kēmatō 'karedaks muutuda, kestendada'.

ku kädōd,atō kēmatōnt, siz, nõgō um kajkti (LW, 121) 'Kui käed on kestendanud, siis on nahk kare'; ne attō pägih kēnōd / siz, nantōn jälga um kēmatōn (Kl) 'Nad on palju käinud, siis neil on jalg karedaks muutunud'; nõgō um kēmatōn (Va) 'Nahk on karedaks muutunud'.

Verb kēmatō (vrd. e kõmata) on tuletatud liivi ja eesti ühisest tüvest kēm-.

kērdātō 'korrata, korraldada'.

Ta um kōrdatōn nitōd ja mā jagamist pagast jūō (Līvli, 18/19, 1933) 'Ta on korraldanud heinamaade ja maade jagamist vallavalitsuse juures'.

Verb kērdātō on moodustatud eesti sõna korrata eeskujul, mistõttu seda saab pidada eesti laenuks. Sõna ei ole tulnud tarvitusele.

kīlmātō 'külmetada'.

Kīlmat pr. kīlmatōb, jera k. erkälten, abkühlen (LDW, 49); lānts, talis kīlmātiz, amād, umārspūd, järā (LW, 133) 'Läinud talvel külmetas kõik õunapuud ära'; Kīlmatōb (KA) 'Külmetab'; kīlmatō (Līvli, 5, 1934) 'Külmetada'; nei kīlma um / sis, sie kīlmātōp, tikkiž järā (Kl) 'Nii külm on,

et see külmetab kõik ära'; ta külmetäb jäljad / ta külmetäiz entš nāgrēd jarā (Va) 'Ta külmetab jalad; ta külmetas kartulid ära'.

Verb kylmetä (vrd. e kylmetada, sa kylmetä, krjL vps kylmatada, vdj tšulmässä) on tuletatud soome-ugrilist päritolu sõnast kylma 'külma' (< kylmä).

kōttä 'kaotada'.

Kōt pr. kōtōb (kat pr. katōb, lvSal katub) verlisren; vertilgen, ausrotten (LDW, 42); kōttä, kättä (LW, 152) 'kaotada'; ma v^ugi rō' būnga kōttēn (Kl) 'Ma olin rahakoti kaotanud'.

Verb kōttä (vrd. e kaotada, sa kadotta, krjL kadoda) on tuletatud soome-ugrilist päritolu tüvest, mille koos liitega saab taastada kujul kadotta-.

kūjat 'kuivatada'.

kūjat pr. kūjatōb trocken (LDW, 45).

Verb kūjat (vrd. e kuivatada, sa kuivata, vdj kuivat-tä) leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus. Tüvi kuiva (vrd. lv kūja 'kuiv') on läänemeresoomeline.

kūldattä 'kullata'.

Kūldat pr. kūldatōb vergolden (LDW, 45); kūldattä (LW, 170) 'kullata'; Kūldatōb (Ka) 'Kuldab'; ja ku ūmōg pēvaliki kūldatiz piedag ladidi (JL, 66) 'Ja kui hommikupäike kuldab männilatu'; kūldattäm / mōg kīttäm / ku ta um kūlda vārtä (Kl) 'Kuldame, meie ütleme, et ta on kulda väärt'; kūlda um imšr / ap_kūldattät (Va) 'Kuld on ümber, kullatud'; kūldattiz bīlda rōmīdi (Kr) 'Kuldab pildiraame'; kūldattäm / tiem imšrkoutti kūldaks (Sr) 'Kuldame, teeme ümberingi kullaga'.

Verb kūldattä on tuletatud germaani laensõnast kūlda 'kuld'.

ladūt 'joosta; rutata, liduda; laotada'.

ladūt sa ni kērdä (LW, 180) 'Lidud sa nii kergelt';

ladūtšD kübbš kərda p¹eräst (Kl) 'Laob kokku järjekorras';
ladūtšB kübbš / k^uorršB kübbš / panšB kübbš (Kr) 'Laob kokku, korjab kokku, paneb kokku'; ladūtšB/ mēG kiŋtizšm grōu-
wšB (Sr) 'Laob, me ütlesime: kogub'.

Verb ladūtš on laen eesti sõnadest laduda, laotada.

likāttš 'tõugata, lükata'.

Lukat pr. lūkatōb stossen (LDW, 58); likkāttš (lūk-
kāttš) (LW, 193) 'Lükata', likāttšm rōz jeddšpēdin / las_{ta}
lāktš jevist (Kl) 'Lükkame natuke ettepoole, et ta läheks
hästi'.

Verb likāttš (vrd. krjL lūkāittš) on kausatiiv soomeugrilise tüvega sõnast likkē 'lükata'.

lōlatš 'laulatada'.

Lōlat pr. lōlatōb trauen, copuliren (LDW, 56); pāp
tšāppš lōlatšis k^uoim pōrš (LW, 204) 'Kirikuõpetaja laulata
täna kolm peari'; un siz ku veš lātəl nuolōlatəd (NLK,
402) 'Ja siis, kui oli kirikus laulatatud'; Ku pāp mēdi lō-
latub (VL, 306) 'Kui kirikuõpetaja meid laulatab'; lōlatšm
(Kl) 'Laulatame nad kokku'; lōlatššB / lōlatššbšD (Pz) 'Lau-
latab, laulatavad'.

Verb lōlatš (vrd. e. laulatada, sm laulattaa, vđj lau-
setta) on tuletatud läänemeresoome tüvest laula- (vrd. lv
lodi 'laul').

lāpāttš 'läpastada, kopitada'.

kāzzizd grōudšd lāpāttšbšD (LW, 212) 'Märjad terad
kopitavad'; lāpātšn (GLL, 193) 'Läpastanud'.

Verb lāpāttš (vrd. e. läpastada, vđj läpähtümä) ei kuulu
praegu keeletarvitusse. Tüvi lāpā- on deskriptiivset päritolu.

lāmāttš 'lämmatada'.

Lāmat pr. lāmātōb, jera l. ersticken, verbergen (LDW,
53); kien rīndad ātš rujād, sien lāmāttšB (LW, 213) 'Kel-
lel rinnad on haiged, sellel lämmatab'; ku lāmātōnd nänt jā-

ra pavissõm (LF IV) 'Et lümmatanud nad päris ära'; kis tõ-
bäd periz lüvõd jengõ möze lümatõ (TLI, 5) 'Kes tahavad lii-
vi vaimu ära lümmatada'; Sa lümatõõd souv sil järe (VL, 69)
'Sa lümmatad suitsu sees ära'; ja ärakõd kazist sūrõks ja
lümatist sie jara (UT, 27) 'Ja tikerberid kasvavad suureks
ja lümmatasid selle ära'; ku ristijg magõB / sis,ta panõB
padõ sũ päilõ un lümmaittõB (Kl) 'Kui inimene magab, siis ta
paneab padja suu peale ja lümmatab'; lümaittõB / ku õb,vei
jgvist nõ-o-jõngõ / siz,lümaittõB / rindad,attõ smagõD (Va)
'Lümmatab, kui ei saa hästi hingata, siis lümmatab: rinnad
on rasked'; lümaittõB / ku pütõõb, jõngõ (Pz) 'Lümmatab, kui
hingest tuleb puudu'.

Verb lümatõ (vrd. e lümmatada) erineb küll tähendu-
selt sõnast lem 'soe', kuid kuulub etümoloogiliselt kokku.

magõittõ 'magada, magama panna'.

Magat pr. magatõõ einschläfern (LDW, 59); minnõn
um siõ laps magõittõõmõst magõõm (LW, 214). 'Mul tuleb see laps
magama panna'; ma tõõ magatõ (LW, 214) 'Ma tahan magada';
la.s ve-igõ jõ.vist ma,gõittõ (LT, 34) 'Võigu hästi magada';
õp, tõõ magõittõ (Kl) 'Ei taha magada'.

Verb magõittõ (vrd. e magatada, sm makuuttaa, vđj magat-
ta) on tuletatud lääneresoomse tüvest maka-.

migrõittõ 'tuhnida'.

migratõB (KA) 'Tuhnib üles'.

Verb migrõittõ leidub E. V. Setälä kirjanepokuis. Hili-
semas allikais on samas tähenduses miggõrtõ. Tüvi mükra-
on ilmselt lääneresoomeline.

mõttõ 1 'mahutada'.

mõttõ (LW, 231) 'Mahutada'.

Verb mõttõ leidub Irest registreeritud sõnana L. Ket-
tuse sõnaraamatus. Liivipärasest foneetilisest kujust hooli-
mata on tegemist eesti laenuga.

mõttõ 2 'tagasi hoida, pidada'.

Matt pr. matab (lvSal) kriecken (LDW, 60); mõttõ õntõ

kiel (LW, 231) 'Hoi oma keelt tagasi'; mõttäb midäqäst (Kl) 'Hoiab midagi tagasi'.

Verb mõttä on tuletatud genuinsest sõnast mõ 'maa'. Tähen­dusest lähtudes võib tõenäoliseks pidada illatiivi mõ 'maha', mis sobib hästi ka verbi kausatiivse tähendusega.

märättä 'lärmitseda, lärmata, kisada'.

Marät pr. marätõb lärmnen, poltern; rauschen (LDW, 61); läpst märättäbäd (LW, 239) 'Lapsed kisavad'; märättäbäd / tiebäd märätä (Pr) 'Lärmitsevad, teevad kisa'.

Verb märättä on tuletatud onomatopoeetilisest tüvest mära 'müra'. Sama tüvi leidub ka eesti verbis märatseda.

napsättä 'lüüa, koputada'.

Aga kui ta väröd uks tagan napsatiz (ÜT, 258) 'Aga kui ta värava ukse taga koputas'.

Verb napsättä on kirjakeelde loodud deskriptiivsest sõnast napsä 'lõhk'. Tarvitusele pole uudissõna tulnud. Ka eesti murdeis on vastav verb olemas (Jäm, Kod, Trv, Krk, Plv napsattama), kuid see pole ilmselt eeskujuks olnud.

neüttä ~ nevtä 'nõu anda, nõu pidada'.

Nevt pr. nevtõb ratschlagen (LDW, 72); nivtäb (KA) 'Peab nõu'; pügääd neüttäbäd neitsäd, jür lädä (LW, 246) 'Poisid peavad nõu tüdrukute juurde minna'; Aga nõvtigid ez-möks täm vald ja õigõm tagan (ÜT, 12) 'Aga pidage esiteks nõu tema võimu ja õiguse üle'; mäg, amäd neüttizäm röz (Kl) 'Me kõik pidasime natuke nõu'; panäb mekkäd kübbä / neüttäb (Va) 'Paneb mõtted kokku, peab nõu'.

Verb neüttä ~ nevtä (vrd. e nõutada) on tuletatud lähemeresoome tüvest neuvo-.

novättä 'puhata, puhata lasta'.

Novät pr. novätõb ruhen, sich erholen; ruhen lassen (LDW, 69); ta novättäb, ibistä (LW, 252) 'Ta puhkab hobust'; novätäb lepeuttaa (KA); ja nänt novatimiz kuoõõn vl-lo tui ältiz äilidi äjnidi (RA, I, 41) 'Ja nende puhkepaiga kohal hällitas tuul rohelisi heinu'; novättäb ibistä / pi-däb ibis, päikkä (Pz) 'Puhkab hobust, holab hobuse paigal'.

Verb novāttā on tuletatud sõnast novvā 'puhata'. Sugulaskeeltes vasted puuduvad. L. Kettunen taastab varasema tüve koos sufiksiga kujul nava-t.⁴

nōlāttā 'naljatada'.

Nōlat pr. nōlatōb (nālat pr. nālatōb) scherzen schäkern, spassen (LDW, 69); pāp vōlli neitsēdēks nōlattān (LW, 252) 'Kirikuõpetaja olevat tütarlastega naljatanud'; nālatōb pilaella (KA); ta nōlattiz (Kl) 'Ta naljatas'.

Verb nōlattā (vrd. e naljatada) on tuletatud läänemeresoome tüvest. nālja-.

nustātā 'tõstatada'.

Nustāt pr. nustātōb heben lassen, heben machen (LDW, 71).

Verb nustāt (vrd. sm nostattaa, krjA noštattoa, krjL nostattada) on esitatud Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus. Tüvi on läänemeresoomeline.

opāttā 'õpetada'.

Opāt, opt pr. opatōb, optōb lehren, anweisen; warnen, ermahnen (LDW, 73); ōpāttōgd, mīnda vōigēm (LW, 263) 'Õpetage mind ujuma'; opātōb (KA) 'Õpetab'; un o.ōpāttōz mā-ddān ka ehtā la.ōstōn (LT, 48) 'Ja õpetas meile ka oma lastele'; Sies ājgastōs viimkūs yrgiz opatō Līvo lapstōn Rānda skuolisi Līvo kieldō (RA, I, 39) Selle aasta oktoobrikuus hakati õpetama liivi lastele rannakoolides liivi keelt; opatis nant opātōks kuožis (EMO, 11) 'Õpetas nende õppimiskohtades'; šēnštein opāttis skuolīs līvā kieldō (Kl) 'Bernstein õpetas koolis liivi keelt'.

Verb opāttā (vrd. e õpetada, sm opettaa, vđj epettā) on tuletatud läänemeresoome tüvega pöörd sõnast ōppā 'õppida'.

outtā 'hautada'.

Out pr. ōtab (outōb) bāhen, seihen (LDW, 74); ma

⁴ L. Kettunen, LW, lk. 252.

ou̯ttub lebd̩b-lūd̩ (LW, 265) 'Ma hautan vihta'; ta ou̯tt̩b vo̯z̩ (Kl) 'Ta hautab liha'.

Verb ou̯tt̩ (vrd. e hautada, sm haututtaa) on tuletatud läänemeresoome tüvega verbist ou̯d̩ 'haududa'.

ou̯tt̩ ~ ou̯vt̩ 'austada'.

Ouvt, out pr. ouvt̩b, out̩b verherrlichen, rühmen, loben (LDW, 74); ou̯tt̩t rist̩ng (LW, 265) 'Austatud inimene'.

Verb ou̯tt̩ ~ ou̯vt̩ ei kuulu keeletarvitusse. Tüvi *au- vo- on läänemeresoomeline.

ov̩tt̩ 'avada'.

Ov̩t pr. ov̩tt̩b öffnen (LDW, 74); ov̩tt̩b uk̩s v̩l-di̩ (LW, 265) 'Avab ukse'; al̩ ov̩t uk̩st̩ (Kl) 'Ära ava ust'.

Verb ov̩tt̩ on tuletatud läänemeresoome tüvest *ava-. Sõna on asendumas analüütilise väljendiga v̩ldi̩ tied̩ 'lah-ti teha'.

olat̩ 'haljendada'.

Olat, olast pr. olat̩b, olast̩b (alat, alast pr. alat̩b, alast̩b) reifen, bereifen (LDW, 73).

Verb olat̩ on esitatud Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus ning tuletatud balti laensõnast ol̩az 'haljas'. Keeletarvitusse kuulub reeglipäraselt tuletatud olat̩st̩.

pag̩tt̩ 'rääkida, kõnelda'.

Pag̩t pr. pag̩tt̩b (lvSal) sprechen, reden (LDW, 75).

Verb pag̩tt̩ on Salatsist pärit sõnana Sjögreni kirjapanekuis. Tüvi *paka- on läänemeresoomeline.

p̩ain̩tt̩ 'trükkida, värviga katta'.

p̩ain̩tt̩ (LW, 271) 'Trükkida'; p̩ain̩tt̩b la̩ngidi veim̩ks (Pz) 'Katab lõngu värviga.'

Verb p̩ain̩tt̩ on tuletatud soome sõnast p̩ain̩a 'trük-kida'. Verb pole keeletarvitus.

palättä 'põletada'.

Palat pr. palatub (lvSel) brennen (LDW, 76); ma palättiz, eñts kleit tagand järä (LW, 272) 'Ma põletasin oma kleidi tagant ära'; palättäB vanad liedäd (Kl) 'Põletab vanad lehed'.

Verb palättä (vrd. e põletada, sm polttaa, krJL polt-tada, vđj paletta) on tuletatud soome-ugrilise tüvega sõnast palä 'põleda'.

pištättä 'istutada'.

Yks riätting pystatiz viinamäggö ja tei tara ymmör (UT, 95) 'Üks inimene istutas viinamäge ja tegi aia ümber'; pištättä (LW, 291) 'Istutada'; näist pištättäböd midägäst tarä (Va) 'Naised istutavad midagi alas'.

Verb pištättä on tuletatud soome-ugrilise tüvega sõnast pištä 'pista'.

pivättä 'pühitseda'.

Puvät pr. puvätöb (auch puvänd, puvant, puväst) heiligen, weihen; segnen (LDW, 89); pivättä (LW, 296) 'Pühitse-da'; Ja ma pyvatöb iz äntäta nänt pierast, laz ka ne volgöd pyratöt tuods (UT, 220) 'Ja ma pühitsen iseennast nende pärast, olgu ka nemad pühitsetud'ões'.

Verb pivättä (vrd. sm pyhittää, vđj pyhätä) ei kuulu keeletarvitusse, kuigi seda on püütud kirjakeele kaudu elustada. Tüvi *puhä- on läänemeresoomeline, muutus *puhä > pivä vastab häälikuseadustele.

pilättä 'pilvitada'.

Pilat pr. pilatöb (LDW, 82) 'Pilvitada'; tövas pilättäB (LW, 297) 'Taevas pilvitab'; pilatäb (KA) 'Pilvitab'; äigat pilättäböd (Kl) 'Ääred pilvitavad'; pilättäB / ku iep-pilüzäks (Pz) 'Pilvitab, kui muutub pilviseks'.

Verb pilättä (vrd. e pilvitada, sm pilvettyä, krJL pilveduda) on tuletatud soome-ugrilist päritolu sõnast pila 'pilv', milles y kadu liivi keeles on kergesti seletatav.

puđđä 'puistata'.

puđttä (< *puđotta-)(GLL, 77).

Verb puddä (vrd. sm puđottas, krj pu(v)ottoa, vps pu-dotada) ei kuulu keeletarvitusse. Läänemeresoomeline tüvi on puđotta-.

pūrittā 'purjetada'.

Pūrit pr. pūritōb zermalmt werden (LDW, 88); vaštā tuldā pūrittā um lūđilēmāst (LW, 322) 'Vastu tuult purjetades tuleb loovida'; pūritōb (KA) 'Purjetab'; ta pūrituz me-er-pāis (LT, 27) 'Ta purjetas merele'; mēg pūritizmā rīgā (Sr) 'Me purjetasime Riiga'.

Verb pūrittā (vrd. e purjetada, sm purjehtia) on tuletatud läänemeresoome tüvest purje-.

raiskat 'raisata, kulutada'.

Raiskat pr. raiskatub (lvSal), jāra r. verschwenden, verschleudern, prassen (LDW, 90).

Verb raiskat (vrd. e raisata, sm raisata, vps raškajita, krjA raiskata) leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus ning on tuletatud läänemeresoome tüvega pöörd sõnast raiskō 'raisata'.

razattā 'rasvatada, rasvuda'.

ta um jāra razattān (Kl) 'Ta on rasvunud'.

Verb razattā (vrd. e rasvatada, vđj razvettua) on individuaaltuletis Kolkast. Tüvi rasva- on läänemeresoomeline.

salattā 'varjata, salata'.

salattā (LW, 354) 'Varjata, salata'; ja salattiz ēntāta viž kūdē, rōkandōs (UT, 109) 'Ja varjas ennast viis kuud, jutlustas'; aga Jēzus salattiz ēntāta ja lēks pyvakuodast ulzō (UT, 200) 'Aga Jeesus peitis ennast ja läks pühakojast välja'.

Verb salattā on eesti laen (vrd. salata), mida on rakendatud kirikukirjanduses. Sõna ei ole tulnud tarvitusele.

souttā 'suitsutada'.

Sout pr. soutōb, auch saut, räuchern (LDW, 103); kāldi um souttēmāst (LW, 376) 'Kalu peab suitsutama'; souttāp-

kaldi (Sr) 'Suitsutatakse kalu'; tää sou̯ttõp kaldi (Va) 'Siin suitsutatakse kalu'.

Verb sou̯ttõ (vrd. sm savuttaa, vđj savvuta) on tuletatud läänemeresoome tüvest savu- (vrd. lv sou 'suits').

sulättõ 'sulatada'.

Sulat pr. sulatõb (lvSal sulata pr. sulatub) schmelzen, aufthauen (LDW, 107); päva um kevät sulättõn jõijs (LW, 385) 'Päike on kevadel sulatanud jääd'; Mis sõitab solatõ madamõ sizal? (LKL, 16) 'Mis tahab sulatada südant sees'; sulättõB / sie emin täntõb razã jüssõ (Sr) 'See tähendab rohkem rasva juures'.

Verb sulättõ (vrd. e sulatada, sm sulattaa, krjI сулате, vđj сулатта) on tuletatud soome-ugrilise tüvega sõnast sulã 'sula'.

tabättõ 'juhtuda'.

se tabättiz nei (LW, 405) 'See juhtus nii'; nei ku ties aã jüssõ (Sr) 'Nagu kohtuasja juures'.

Verb tabättõ ei kuulu keeletarvitusse. Tüvi *tapa- on läänemeresoomeline.

teittõ 'tõotada, lubada'.

Tõit pr. tõitab (od. tüt pr. tütab, lvSal tüt pr. tütub) versprechen, geloben, zusagen (LDW, 120); teittõ (LW, 414) 'Tõotada'; ja tõitiztõ nēdi nānt grumanikisti kaico (RA, II, 65) 'Ja tõotasid neid nende vaenlaste vastu kaitssta'; ja tõitist tāmõn rādõ andõ (UT, 100) 'Ja tõotasid talle raha anda'; ta tõitis tũlda (Kl) 'Ta lubas tulla'.

Verb teittõ (vrd. e tõotada, sm toivottaa) on tuletatud läänemeresoome tüvest *toivo- ~ teivo-.

tēlattõ 'tõlvaga kloppida'.

Tõlat pr. tõlatõb (tũlaks pezz) Wäsche kloppen (LDW, 120); tēlattõ palã um vãlda (LW, 416) 'Tõlvaga kloppitud lina on valge'; siz ne pãntõ libdã sillõ un tēlattist õrõni (Kl) 'Siis need pandi libedasse ja kloppiti rõivaid tõlvaga'; tēlattõB / ku õrõni pēziz /siz võgi selli pũst tēla (Va)

'Tõlvaga klopib, kui rõivaid pesi, siis oli selline puust tõlv'; tägiä pedin v^ugiltä püstä tiedät tēlad / pⁱezistä Ori- ni / tēlattābēD (Sr) 'Varemini olid puust tehtud tõlvad, pesti rõivaid, klopivad tõlvaga'.

Verb tēlattā (vrd. e tõlvutada) on tuletatud eesti ja liivi keele varasemast tüvest *telva- (vrd. e tõlv, lv tēla).

tēratā 'tõrvata'.

Tōrat pr. tōratōb (tūrat) theeren (LDW, 121); laidi un reggidi um jegä kⁱevät tēratāmōst (LW, 417) 'Laevu ja re- gesid tuleb igal kevadel tõrvata'; tūrattāb (KA) 'Tõrvab' Lā- ja um tōratōd ja kūja (RA, II, 57) 'Laev on tõrvatud ja külv'; jⁱedmōl ne tēratist lajjā (Kl) 'Varemini tõrvasid nad laeva'; laidi tēratist vanāst (Va) 'Laevu tõrvati vanasti'; tērat- tābēd laidi (Sr) 'Tõrvavad laevu'.

Verb tēratā (vrd. e tõrvata, sm tervata, vdj tervata) on tuletatud balti laensõnast tēra 'tõrv'.

tirāttā 'tugevaks muutuda'.

tirāttēt (skutk) (LW, 422) 'Tugevaks muutunud (vana- tüdruk)'.

Verb tirāttā on L. Kettuse poolt fikseeritud individu- aaltuletisena partitsiibi tirāttēt kujul. Kettunen peab või- malikuks lähtuda soome-ugrilise tüvega sõnast tirä 'türa'.⁵

tināttā 'tinutada'.

Tināt pr. tinātōb verzinnen (LDW, 114); puniz vas- kist un vālda-vāskist rīstēd, attā sizālpēdān tināttēt (LW, 424) 'Vask- ja menningnõud on seestpoolt tinutatud'; tināt- tēt / um panmāst tinā sillā (Kl) 'Tinutatakse, tuleb panna tina sisse'; tināttēt / sie um ne ka rīst tināttēt (Sr) 'Ti- nutatud, see on nagu nõu tinutatakse'.

Verb tināttā (vrd. e tinutada, sm tinata) on tuletatud germaani laensõnast tinā 'tina'.

⁵ L. K e t t u n e n , LW, lk. 422.

tõmatõ 'käärida, käärida lasta'.

Tõmat pr. tõmatõb gärben (LDW, 115); tõmatõ (LW, 430) 'käärida lasta parkimisel'; tõmatõbõd miet püolist (Va) 'Lasevad mehed parkimisel käärida'.

Verb tõmatõ etimoloogia on ebaselge. Tõenäoliselt on aluseks läänemeresoome ja volga keelte tüvi tammi (vrd. lv tām 'tamm'). Et parkimisel kasutati ka tammekoort, tuletati ka vastav verb, mis sai laiema tähenduse (vrd. Kod tammita ma 'kodusel viisil nahka parkima').

tähtõ 'tähendada'.

Tät pr. tätõb bezeichnen, andeuten (LDW, 112); s¹e-dä min um ilzõ tähtõmist (LW, 447) 'Seda pean ma üles tähendama'; ainõ um ilzõ tähtõmist (Kl) 'Kõike tuleb üles tähendada'.

Verb tähtõ (vrd. sm tähdittä) on tuletatud algupärasest tüvest tähti (vrd. lv tēd 'täht').

uigat 'häbistada'.

Uigat pr. uigatõb beschämen (LDW, 121).

Verb uigat leidub üksnes Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus. Sõna läänemeresoomelise kujuna võib taastada uigatt-. Keeletarvitusse kuulub samatüveline uigastõ.

ulätõ 'ulatuda'.

Ulät pr. ulätõb sich recken; reichen; auslangen, hinreichen (LDW, 122); ta ulätõp kättõ (LW, 450) 'Ta ulatab kätt'; ulätõb / as minnõn um s¹e keiz nei pikkõ (Kl) 'Ulatab, kui minul on käsi nii pikk'; iz veõ ulätõ / ku õp õõ kädõ (Va) 'Ei võinud ulatada, et ei saa kätte'.

Verb ulätõ (vrd. e ulatada, sm ulottaa, vj uattõ, vps uutada) on tuletatud läänemeresoome tüvest ulo-.

upätõ 'uputada'.

Upät pr. upätõb ertränken (LDW, 123); ma upätõn sjezõr järõ (LW, 457) 'Ma uputan kirbu ära'; upätõb (KA) 'Uputab'.

Verb upättä (vrd. e uputada, sm upottaa, vđj upottā) ei kuulu enam keeletarvitusse. Idamurraku mõjul on levinud samas tähenduses upantä. Mõlema verbi lähtetüvi on *upo-.

ūlāttā 'hullata'.

ūlāttā (LW, 460) 'Hullata'; ūlāttābōD / ūlastābōD / tieb mukiptā (Va) 'Hullavad, hullustavad, teeb rumalusi'; mis tēg nei ūlāttā / lapst ūlāttābōD (Pz) 'Mis te nii hullate; lapsed hullavad'.

Verb ūlāttā on tarvitusel paralleelselt samatähendusliku sõnaga ūlastā. Tüvi *hullu- on läänemeresoomeline.

vāittā 1 'vajutada, rõhuda'.

Vait pr. vaitōb (lvSal vaet pr. vaetub) senken, wāgen (LDW, 127); s^uodā-k^uoik^u sai jarā vāittā (LW, 466) 'Sõjalaev lasti põhja'; āb-jevād garād vāittist tānda (LW, 466) 'Halvad vaimud rõhusid teda'.

Verb vāittā (vrd. e vajutada, sm vajottaa) on tuletatud algupärasest tüvest, mille koos liitega saab taastada kujul *vajotta-.

vāittā 2 'kaaluda, vaagida'.

bāzmrāks vāittā (LW, 466) 'Päsmriga kaaluda'.

Verb vāittā on laen eestikeelsest vaagida: vaen. Sõna ei ole tarvitusel ning võib olla individuaalne looming.

vanāt 'vananeda'.

Vanāt pr. vanātōb (lvSal vanatub) alt werden (LDW, 129).

Verb vanāt (vrd. sm vanhettua, vđj vanata) leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus. Lähtetüveks on *vanha-.

vāstāttā 'vastata'.

Ja tām oppiijid vāstāttist tāmōn (UT, 84) 'Ja tema jüngrid vastasid talle'.

Verb vāstāttā on tuletatud kirikukirjanduses tüvest vāstā 'vastu'. Sõna pole tulnud tarvitusele.

verāttā 'kannatada'.

um nei kiebi ku āb, vsi verāttā (LW, 478) 'On mi palav, et ei vđi kannatada'.

Verb verätt ei ole keeletarvituses. Põhiverbiks on verr 'kannatada, püsida' (vrd. sm viru 'magada, lehada', e Mär, Trv viratsema 'viletsalt elama, 'kidur olema').

vigät 'hukutada, laostada'.

Vigät pr. vigätob (lvSal jara vigatub) zu Grunde richten (LDW, 133).

Verb vigät leidub Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus, olles tuletatud läänemeresoomelisest sõnast vigà 'viga'.

võmpättä 'vänderdada'.

parit tulbäd vimppa võmpä võmpättä (LW, 498) 'Pardid tulevad vinta-vänta vänderdades'; parid võmpättäbäd (Va) 'Pardid vänderdavad'.

Verb võmpättä on tuletatud deskriptiivse tüvega verbist vompä 'hõljudes käia'.

võittä 'vahatada'.

võittä, võttä, võttä (LW, 499) 'Vahatada'; laigä võittäb (Va) 'Lõnga vahatatakse'.

Verb võittä (vrd. e vahatada, sm vahoittaa) on tuletatud balti laensõnast võ 'vaha'.

võttä 'vahutada'.

mer võttäb (LW, 501) 'Meri vahutab' veisä ka võttäb (Kl) 'Vesi ka vahutab'; mer vättuB (Pz) 'Meri vahutab'.

Verb võttä (vrd. e vahutada, sm vaahdota) on tuletatud algupärasest sõnast võ 'vaht' (vahto-).

ädättä 'hädaldada'.

Ja siz ni, Izand, pan tädöl nänt ädatimist (UT, 239) 'Jassis, Issand, pane tähele nende hädaldamist'.

Verb ädättä (vrd. e Krk ädättamä 'hädaldama, kaebama', sm hätävtyä) on uudistuletis, mis on jäänud kirikukirjandusse. Aluseks on sõna äda 'häda'.

ärmättä 'härmatada'.

Ärmaton (ärmagon) pl. ärmatond (ärmagond) bereift,

beglatteist (LDW, 8); mõ um härmatæn, pūd_ätt_ärmatænND (LW, 510) 'Maa on härmatanud, puud on härmatanud'; metssä um ärmatæn (Va) 'Metsä on härmatanud'.

Verb ärmatõ (vrd. e härmata, sm härmettyä) on tuletatud balti laensõnast ärma 'härm'.

ürgat 'alustada'.

ürgat pr. ürgatob (LDW, 126) 'Alustada'; ürgatob (KA) 'Alustab'.

Verb ürgat leidub varaseimas kirjapanekuis ning on tuletatud algpärasest tüvest (vrd. e ürgama 'alustama').

Kokku on liivi keelest registreeritud 80 üt-sufiksilist verbi, milles vokaalile on liitunud -üt- koos sellele järgneva iseloomuliku ä-vokaaliga. Tänapäeval kasutatakse neist 45. Sjögreni-Wiedemanni sõnaraamatus on neist 56, kusjuures imüt, ištät, kanät, kūjat, nuštät, ōlat, pagät, raiskät, digät, vanät, vigät, ürgat muudest allikatest puuduvad. Algpärasele tüvele on sufiks liitunud 67 juhul, laenule 13 korral. Germaani laenud on kūldaüt, tinaüt, balti laenud ōlat, tōraüt, vōlüt, ärmaüt, eesti laenud imüt, jelaüt, kezaüt, ladūüt, mōtt, saläüt, soome laen painaüt.

Tähenduselt on enamik verbe kausatiivid, vaid üksikutel juhtudel kausatiivsus puudub ning esiplaanil on frekventatiivsus. Sellised verbid on onomatopoeetilise varjundiga boräüt, globäüt, goläüt, deskriptiivse nüansiga eväüt, läpäüt, märäüt. Frekventatiivid on ka jurmaüt, kezaüt, kēmaüt, ladūüt, noväüt, nōläüt, ōlat, pagät, pūriüt, ūläüt, vanät, vōmpäüt, vōtt, ädaüt, ärmaüt.

Kausatiivide sufiks on -kta ~ -ktä, mis andis reeglipäraselt -üt. Frekventatiivides leiduv samakujuline sufiks pärineb kas onomatopoeetilistes tüvedes momentaansust märkinud liitest *-ahta ~ *-ähtä (< *-asta ~ *-ästä) või kujust *-ahtu ~ *-ähtü.⁶

⁶ T. Lehtisalo, PUA, lk. 296-298; L. Hakulinen, SKRK, lk. 243-244, 262-263.

L ü h e n d i d

EMÖ = Das Evangelium Matthäi in den östlichen Dialect des Livischen zum ersten Male übersetzt von dem Liven N. P o l l m a n n , London 1863; **GLL** = L. P o s t i , Grundzüge der livischen Lautgeschichte. - Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LXXXIV, Helsinki 1942; **JL** = Jemakiel lugdöbräntöz sküol ja kuod pierast I, Helsinki 1935; **KA** = E. N. S e t ä l a käsikirjaline liivi aineestik (Helsingis); **LDW** = P. J. W i e d e m a n n , Joh. Andreas Sjögren's Livisch-deutsches und deutsch-livisches Wörterbuch. - Joh. Andreas Sjögren's Gesammelte Schriften II_{II}. St.Petersburg 1861; **LP** = Eesti NSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi arhiiviraamatukogu liivi keele fondid; **Ljvli** = ajaleht "Ljvli", nr-d 18/19, 1933 ja 5, 1934; **LK** = J. Mik k o l a , Liivinkielisiä kirjeitä A. J. Sjögrenille 1851-53. - Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LVIII, Helsinki 1928, lk. 371-388; **LKL** = M. S t a l t e , Ljvökiel lö löd, Helsinki 1929; **LT** = J. M ä g i s t e , Liiviläisiä tekstejä. - Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 276, Helsinki 1964; **LW** = L. K e t t u n e n , Livisches wörterbuch mit grammatischer einleitung. - Lexica Societatis Fennougricae V, Helsinki 1938; **MEL** = Püva Matteus Evangelium lihbiŕchki, Pentterburgs 1880; **MLK** = E. N. S e t ä l ä , Näytteitä liivin kielestä. - Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia 106, Helsinki 1953; **PUA** = T. L e h t i - s a l o , Über die primären ururalischen ableitungssuffixe. - Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LXXII, Helsinki 1936; **RA** = Rändalist äjgarantöz 1933. äjgastõn, kien at 365 pävvo, Rīgā (I); Ljvõd Rändalist äjgarantöz 1934. äjgastõn, kien at 365 pävvo, Rīgā (II); **SKRK** = L. H a k u l i n e n , Suomen kielen rakenne ja kehitys, Helsinki 1968; **TLI** = Toi livõd lugdöbröntöz, Tartu 1922; **UT** = Üž testament, Helsinki 1837; **VL** = O. L o o r i t s , Volkslieder der Liven. - Öpetatud Eesti Seltsi Toimetused, XXVIII Tartu 1936.

e = eesti keel; **eL** = lõunaeesti murre; **Jäm** = eesti keele Jämäja murrak; **KI** = liivi keele Kolka murrak; **Kod** = eesti keele Kodavere murrak; **Kr** = liivi keele Kostrõgi murrak; **krj** = karjala keel; **krJA** = karjala keele amuse mur-

re; KrjL = karjala keele lüüdi murre; Lüg = eesti keele Lügänuse murrak; lv = liivi keel, lvSal = liivi keele salatsi murre; Mär = eesti keele Märjamaa murrak; Plv = eesti keele Põlva murrak; Pz = liivi keele Piza murrak; Se = eesti keele setu murre; sm = soome keel; Sr = liivi keele Sõk-rõgi murrak; Trv = eesti keele Tarvastu murrak; Va = liivi keele Vaide murrak; vdj = vadja keel; vps = vepsa keel.

Э. В я р и
(Тарту)

ЛИВСКИЙ ГЛАГОЛЬНЫЙ СУФФИКС (ГЛАСНЫЙ) + -tt-

Р е з ю м е

В современном ливском языке встречается всего 7 глагольных суффиксов, продуктивность которых весьма различна. Относительно много таких глаголов, в суффиксе которых имеется элемент -tt-, который может соединяться с согласным или гласным. Если суффикс соединяется с гласным, возникает геминат -tt-. Образованных таким образом глаголов в ливском языке насчитывается всего 80. Большинство из них каузативы, отчасти фреквентативы. По происхождению некоторые корни ономастические или дескриптивные.

Современный суффикс (гласный) + tt- возник из двух ранних суффиксов. Один был каузативный *-kta-~*-ktä-, а другой фреквентативный *-ahta-~*-ähtä- (*-ahtu-~*-ähtü-), из которых образовался (гласный) + -tt-.

Из 80 глаголов 45 входят в активный словарный состав, 35 в пассивный. Всего 67 основ исконного происхождения, 13 заимствованных. Из них германские основы встречаются в глаголах armattõ и küldattõ, балтийские - в глаголах õlat, tē-rattõ, voittõ, õrmattõ, эстонские - в глаголах imat, jelattõ, kērdattõ, laduttõ, mõttõ и salattõ и финская основа в глаголе painattõ.

На современном этапе билингвизма в ливском языке уже не образуются новые слова при помощи суффикса (гласный) + -tt-. Таким образом, перечень глаголов является окончательным.

DAS LIVISCHE VERBALSUFFIX (VOKAL) + -it-

Z u s a m m e n f a s s u n g

Im heutigen Livischen gibt es 7 Verbalsuffixe von unterschiedlicher Produktivität. Verhältnismäßig viel gibt es Verben mit einem -i- Elementsuffix, das sich sowohl an einen Konsonanten als auch Vokal anschließen kann.

Wenn das zu behandelnde Suffix sich an einen Vokal anschließt, entsteht die Geminata -it-. Solche Verben gibt es im Livischen 80; die meisten davon sind Kausativa, ein kleiner Teil sind Frequentativa. Teils sind diese Verben onomatopoeischer, teils frequentativer Herkunft.

Das heutige Suffix (Vokal) +it- ist durch den Zusammenschluß von zwei einander nahen älteren Suffixen entstanden. Beide Suffixe, das ältere kausative -kta ~ -ktä- und das frequentative ältere *-hta- ~ *-htë- (<*-htu- ~ *-htü-) haben sich die Form -it- angenommen.

Von den analysierten 80 Verben gehören heute 45 zum aktiven Sprachgebrauch, 35 zum passiven Wortschatz. Das Suffix hat sich in 67 Fällen an den genuinen Stamm, in 13 Fällen an Entlehnungen angeschlossen. Unter den entlehnten Stämmen gibt es 2 germanische (armaittä, kuldaittä), 4 baltische (olaitä, teraittä, voittä, Ermaittä), 6 estnische Stämme (imaitä, jelaittä, kērdaittä, laduittä, mōittä, salaittä) und einen finnischen (pāinaittä).

Beim heutigen Bilinguismus werden im Livischen keine neuen Verben mehr durch das Suffix (Vokal)+-it- abgeleitet. Aus diesem Grunde dürfte das aufgestellte Verzeichnis als mehr oder weniger abgeschlossen angesehen werden.